

Η Ελληνική γλώσσα

«Από την εποχή που μίλησε ο Όμηρος ως τα σήμερα, μιλούμε, ανασαίνουμε και τραγουδούμε με την ίδια γλώσσα!»

Γιώργος Σεφέρης

Στο σημερινό μας λεξιλόγιο χρησιμοποιούμε πάνω από 5.000 ομηρικές λέξεις, όπως **αλήθεια, αρετή, γελώ, θρηνώ, νεότης, πατρίς, πέλαγος, δίκαιος, σκέπτομαι, όπλο, όρκος, βουλή, πόλεμος** κ.λπ.

Ποια ελληνική λέξη είναι αρχαία και ποια νέα; Γιατί μια ομηρική λέξη μας φαίνεται δύσκολη και ακαταλαβίστικη;

Οι Έλληνες σήμερα, ασχέτως μορφώσεως, μιλάμε ομηρικά, αλλά δεν το ξέρουμε, επειδή αγνοούμε την έννοια των λέξεων που χρησιμοποιούμε. Για του λόγου το αληθές, θα αναφέρουμε μερικά παραδείγματα, για να δούμε ότι η ομηρική γλώσσα όχι μόνο δεν είναι νεκρή, αλλά είναι ολοζώντανη.

Ένας πολύ μεγάλος αριθμός ομηρικών λέξεων κρύβεται μέσα σε σύνθετα ή διάφορα παράγωγα, π.χ.:

Την φωνή δεν την ονομάζουμε **αυδή**, λέμε όμως έμεινα **άναυδος** ή **απηύδησα**.

Η γη δεν λέγεται σήμερα **άρουρα** ή **χθών**, παρ' όλα αυτά έχουμε και **αρουραίους** και **υποχθόνιους** θορύβους.

Το ιμάτιο δεν ονομάζεται **λώπη**, υπάρχουν όμως αρκετοί **λωποδύτες** γύρω μας.

Δεν λέμε **κυνώ** το φιλώ, ούτε **κύσα** το εφίλησα. Λέμε όμως **προσκυνώ** το εικόνισμα (πρβ. φιλώ, αγγλικά = kiss και γερμανικά küssen).

Το κρεβάτι δεν λέγεται **λέχος**, εμείς αποκαλούμε **λεχώνα** την γυναίκα που μόλις γέννησε και μένει στο κρεβάτι. Οι Ισπανοί το ονομάζουν lecho, letto οι Ιταλοί, lit οι Γάλλοι, Lager οι Γερμανοί.

Το συχνά δεν το λέμε **θαμά**, έχουμε όμως πολλούς **θαμώνες** στα καφενεία.

Το γεύμα ή το δείπνο δεν είναι πλέον **δόρπον**, αυτό όμως δεν μας εμποδίζει να γευθούμε κάποιο **επιδόρπιο**.

Στους ναούς υπάρχει πάντα ο **νεωκόρος**, αν και το σκουπίζω, σαρώνω, φροντίζω δεν το λέμε πια **κορέω**. Αυτό το ομηρικό ρήμα **κορέω** γέννησε δεκάδες λέξεων στις δυτικές γλώσσες, μέσω των Λατίνων, που το δανείστηκαν και το πρόφεραν **curo** με την ίδια έννοια: φροντίζω, επιμελούμαι, π.χ. **cura** = η θεραπεία, η φροντίδα για το σώμα.

Το πλοίο δεν ονομάζεται πλέον **ναύς**, έχουμε όμως και **ναυπηγούς** και **ναυτιλία** με **ναυτικούς** και **ναυστάθμους** με **ναυτικό** με **ναυάρχους**, **ναύτες** και **ναυμαχίες** και **ναυαγούς** με **ναυαγοσώστες** ...και **ναυτοδικείο** και **ναυτία**.

Το ψωμί μόνο στις εκκλησίες το αποκαλούμε **άρτο**, όμως έχουμε **αρτοποιεία**, **αρτοσκευάσματα**.

Μπορεί να μην ονομάζουμε **ιχθείς** τα ψάρια, λέμε όμως **ιχθυοπώλης**, **ιχθυοπωλείο**, **ιχθυοκαλλιέργεια** κ.λπ.

Αλέξω στην εποχή του Ομήρου σημαίνει εμποδίζω, αποτρέπω.

Τώρα χρησιμοποιούμε τις λέξεις **αλεξίπτωτο**, **αλεξίσφαιρο**, **αλεξικέραυνο**, **αλεξήλιο** και **Αλέξανδρος** (αυτός που αποκρούει τους άνδρες) κ.τ.λ.

Με το επίρρημα **τήλε-** στον Όμηρο εννοούσαν μακριά, εμείς χρησιμοποιούμε τις λέξεις **τηλέφωνο**, **τηλεόραση**, **τηλεπικοινωνία**, **τηλεβόλο**, **τηλεπάθεια**, κ.τ.λ.

Λάας ή **λας** έλεγαν την πέτρα. Εμείς λέμε **λατομείο**, **λαξεύω**.

Πέδον στον Όμηρο σημαίνει έδαφος, τώρα λέμε **στρατόπεδο**, **πεδινός**.

Πόρο έλεγαν την διάβαση, το πέρασμα, σήμερα χρησιμοποιούμε την λέξη **πορεία**. Επίσης αποκαλούμε **εύπορο** κάποιον που έχει χρήματα, γιατί έχει εύκολες διαβάσεις, μπορεί δηλαδή να περάσει όπου θέλει, και **άπορο** αυτόν που δεν έχει πόρους, τον φτωχό.

Φρην είναι η λογική. Από αυτή την λέξη προέρχονται το **φρενοκομείο**, ο **φρενοβλαβής**, ο **εξωφρενικός**, ο **άφρων** κ.τ.λ.

Ύλη ονόμαζαν ένα τόπο με δένδρα, εμείς λέμε **υλοτόμος**.

Τον θυμό τον αποκαλούσαν **χόλο**. Από την λέξη αυτή πήρε το όνομα της η **χολή**, με την έννοια της πίκρας. Λέμε επίσης αυτός είναι **χολωμένος**.

Νόστος σημαίνει επιστροφή στην πατρίδα. Η λέξη παρέμεινε ως **παλιννόστηση**, ή **νοσταλγία**.

Άλγος στον Όμηρο είναι ο σωματικός πόνος, από αυτό προέρχεται το **αναλγητικό**.

Το βάρος το αποκαλούσαν **άχθος**, σήμερα λέμε **αχθοφόρος, επαχθείς φόροι**.

Ο **ρύπος**, δηλαδή η ακαθαρσία, εξακολουθεί και λέγεται έτσι: **ρύπανση**. Έχομε και **απορρυπαντικά** και **ρυπογόνες** ουσίες.

Από την λέξη **αιδώς** (ντροπή) προήλθε ο **αναιδής**.

Πέδη σημαίνει δέσιμο και τώρα λέμε **πέδιλο**. Επίσης χρησιμοποιούμε τις λέξεις **τροχοπέδη, χειροπέδες, ορθοπεδικός** (όχι ορθοπαιδικός (!!!)), κι ας λένε ορισμένοι....

Από το **φάος** (φως) προέρχεται η φράση **φαινές ιδέες**.

Άγχω σημαίνει σφίγγω τον λαιμό, σήμερα λέμε **αγχόνη**.

Επίσης **άγχος** είναι η αγωνία από κάποιο σφίξιμο ή από πίεση.

Βρύχια στον Όμηρο είναι τα βαθιά νερά, εξ ου και το **υποβρύχιο**.

Φερνή έλεγαν την προίκα. Από εκεί επικράτησε την καλά προικισμένη να την λέμε «**πολύφερνη νύφη**».

Το γεύμα, στο οποίο κάθε παρευρισκόμενος έφερνε μαζί του το φαγητό του, λεγόταν **έρανος**. Η λέξη παρέμεινε, με την διαφορά ότι σήμερα δεν συνεισφέρουμε φαγητό, αλλά χρήματα.

Υπάρχουν λέξεις από τα χρόνια του Ομήρου, που ενώ η πρώτη τους μορφή μεταβλήθηκε (η **χειρ** έγινε χέρι, το **ύδωρ** νερό, η **ναυς** πλοίο), **στην σύνθεση διατηρήθηκε η πρώτη μορφή της λέξεως**.

Από την λέξη **χειρ** έχομε: χειρουργός, χειριστής, χειροτονία, χειραφέτηση, χειρονομία, χειροδικώ κ.τ.λ.

Από το **ύδωρ** έχομε τις λέξεις: **ύδρευση υδραγωγείο, υδραυλικός, υδροφόρος, υδρογόνο, υδροκέφαλος, αφυδάτωση, ενυδρείο** κ.τ.λ.

Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα παραδείγματα, προκύπτει ότι **δεν υπάρχουν αρχαίες και νέες ελληνικές λέξεις, αλλά **μόνον ελληνικές****.

Η ελληνική γλώσσα είναι ενιαία και ουσιαστικά αδιαίρετη χρονικά.

Σκοπός μας είναι να ανακαλύπτουμε τις έννοιες των λέξεων για να μπορούμε να επικοινωνούμε καλύτερα. Η γνώση των εννοιών των λέξεων θα μας βοηθήσει να καταλάβουμε ότι μιλάμε την γλώσσα της ομηρικής ποίησης, μια γλώσσα που δεν ανακάλυψε ο Όμηρος, αλλά προϋπήρχε πολλούς αιώνες πριν από αυτόν.